

دلالت‌های روش‌شناختی تئوری چرخه خودکامگی کاتوزیان

علی ساعی

saeia@modares.ac.ir

در این مقاله تئوری چرخه خودکامگی کاتوزیان مورد استدلال انتقادی قرار گرفته است. مطابق با تئوری کاتوزیان در جامعه ایران زمانی که رژیم قدیمی فرو می‌پاشد، جامعه به سرعت به سوی سنت هرج و مرج حرکت می‌کند و از درون وضعیت آشوب یا جامعه خودکامه، حکومت خودکامه جدید ظهور می‌کند. نتیجه این فرایند گرفتار شدن جامعه ایرانی در بن بست تاریخی عدم توسعه سیاسی-اجتماعی ایرانیان است. در این تئوری چرخه دولت خودکامه به عنوان متبیین (Explanandum)، معلول مکانیزم علی دو شرط ساختاری است: الف، فقدان ضمانت‌های حقوقی تخطی‌ناپذیر در حق مالکیت بلندمدت دارایی (فقدان انباشت سرمایه بلندمدت) و ب، نوع ساختار اجتماعی ایران (فقدان طبقات اجتماعی مستقل از دولت).

دولت خودکامه → فقدان طبقات اجتماعی مستقل از دولت → فقدان چارچوب‌های حقوقی پایدار در حق مالکیت
مدعای این مقاله آنست که اگرچه قانون چرخه دولت خودکامه در ایران صادق است اما شروط علی موجود در این تئوری، در مقام علیت مبتنی بر شرط لازم و

---

۵. The cycle of arbitrary rule-chaos-arbitrary rule